Єднаймося в Просвіті!

Галицька Просвіта

Твою, Тарасе, радість-муку
Христос явив нам як науку.
Душа – той камінь, на якому
Бог написав нам свій урок,
Вказав дорогу незникому
Утрат і духу перемог...
Тетяна МАЙДАНОВИЧ

21 (436)
23 травня 2013 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

ДЛЯ ВЛАДИ ВСЕ УКРАЇНСЬКЕ – ФАШИЗМ

Спочатку ця влада наполегливо переконувала всіх, що «покращення – вже сьогодні». Та коли з тим покращенням не склалось, почала з тією ж настирністю вдовбувати людям у голови, що в усьому винні «папєрєдніки». І ось «папєрєдніки» вже самі стали «папєрєдніками» і з'явився новий фетиш – фашизм.

Вимагають дотримання Конституції хоч би у парламенті – виступати державною українською мовою – фашисти, одягли вишиванки – фашисти, вийшли на майдан з вимогою призначити строкові законні вибори мера столиці – фашисти, кинули сніжкою в недоторканних – фашисти, не почепив на лацкан прислану з Москви георгіївську стрічку – фашист... І цей жупел став зручною мішенню для розгортання наступу не лише на ВО «Свобода», а й на демократію права і свободи українців загалом.

Що ж нам говорить про цей термін Вікіпедія? В основному він стосується тоталітарних режимів і їхньої політики стосовно індивідуума. А Президент США Франклін Рузвельт у посланні до Конґресу у квітні 1938 року говорив: «...істина в тому, що свобода демократії є в небезпеці, якщо люди толерують зростання особистої влади до межі, коли вона стає сильнішою, ніж демократична держава. Це по суті і є фашизм – контроль уряду однією людиною, групою осіб...»

Це як же треба не любити «свій» народ чи боятися, щоб за будь-який національний прояв, за протестний виступ його так паплюжити перед світом. Але ж, панове реґіонали, чи не списано це з вашого вождя? І до чого тут українці й українські цінності? Чи не краще, звозячи гопників зі всієї України до столиці на антифашистський мітинґ, не тусувати їх на Майдані Незалежності, а везти прямо на Банкову? Та ні, їх виводять проти мирних людей, які саме виступають проти тоталітарної влади, яка закриває українські школи, лікарні, довела народ до злиденного існування. А пускати проти людей бойову машину піхоти – це не фашизм? А бити журналістів, які виконують свій професійний обов'язок – це не фашизм?

Навіть прем'єр вступив у бій. Микола Азаров назвав духовними нащадками фашистів депутатів рад, які ухвалили рішення відзначати 9 травня як День скорботи. Отже, гучно з фанфарами святкувати українську трагедію, танцювати на кістках – це не фашизм. А ось скласти молитву за убієнних – гріх.

Та не забули палкі «антифашисти» і європейський аспект. Працюють з далеким прицілом. Мовляв, із фашистами нам не по дорозі до Європейського Союзу. Оскільки успіхів у партії влади катма, то, з усього видно, платівку фашизму вона буде крутити довго. Хоч навряд чи це принесе їй дивіденди. Ще древні стверджували, що олігархічна форма правління гірша з усіх, і люди все більше усвідомлюють, що утверджуваний в Україні олігархічно-тоталітарний поліційний режим з його комуно-російсько-націоналістичною ідеологією – це і є влада з класичними ознаками фашизму. Та нагадаю давнє українське прислів'я: «Хто найбільше кричить "ловіть злодія"»?..

Богдан ВІВЧАР

НАШІ СВЯТА

ДЕНЬ ГЕРОЇВ

Виявляється, що не всі, навіть у Галичині, знають про це свято. Але воно повертається до нас із забуття, як і багато забутих дат й імен. Цей день присвячений вшануванню видатних постатей України – Миколи Міхновського, Симона Петлюри та Євгена Коновальця. Усі вони за різних обставин у травневі дні загинули від рук більшовицьких покидьків.

Їхній героїчний чин продовжили Степан Бандера, Ярослав Стецько, Роман Шухевич, Василь Стус і десятки тисяч знаних і незнаних Героїв України. Саме з їхньої самопожертви, подвижництва постала Україна. На крові тих, які впали на полі бою за рідні хати й народ, у наступі на ґестапівські й енкаведистські гнізда і загони, в індивідуальному двобої, і в час конспіративної підпільної боротьби. На крові тих, які замучені в тюрмах і таборах, виросла безсмертна леґенда воюючої поневоленої нації, котра смолоскипами горить у серцях і душах українців, освічує шлях у майбутнє. Бо Україна і сьогодні живе й бореться! Хай же вічно буде слава Героям, які поклали своє життя на вівтар свободи рідного народу.

Вшанування свята Героїв, це не лише пам'ять про героїчне минуле, а й запорука майбутнього в національно-патріотичному вихованні молоді. У День Героїв ми відчуваємо духовну єдність із нашим історичним минулим, княжими часами, козацтвом, гайдамаччиною, січовими стрільцями, героями Крут і Базару, героїчною боротьбою ОУН–УПА, дивізією «Галичина» і всіма, хто змагався за волю України.

Вшановуємо княжих полководців, які водили свої дружини під мури Царгорода, великих гетьманів України – Байду Вишневецького, Богдана Хмельницького, Петра Калнишевського, Івана Виговського, Петра Сагайдачного, Івана Мазепу й сотні інших відомих і невідомих, кістки яких розкидані або невідомо де зариті. Ми не маємо права забути подвиги Героїв, які постійно кличуть нас до боротьби за збереження і розбудову Української Самостійної Держави. Їхній заповіт ми зобов'язані виконати. Нехай свято Героїв дасть нам силу в боротьбі із зайдами зі Сходу, єдність, мудрість і відвагу до подальшої переможної змаги.

Вічна слава і незабутня пам'ять українським Героям!!!

Михайло РУДКОВСЬКИЙ

P. S. Запрошуємо просвітян і краян на академію, присвячену Дню Героїв у Народному домі «Просвіта», яка відбудеться 26 травня о 19.00.

СВЯТОЧНЕ

Я В УКРАЇНУ ПОВЕРНУВСЬ!..

22 травня урочого року 1861-го в Україну навічно повернувся наш духовний Батько і Пророк Тарас Шевченко.

Вчора прикарпатці вшанували повернення Тараса Шевченка в Україну. В Івано-Франківську до пам'ятника Кобзареві поклали вінки і квіти від влади, «Просвіти», інших громадських організацій, а також політичних партій.

ГОРА ЧЕРНЕЧА...

Почнеться май – душа холоне,
Пече вогнем печать золи.
...І одпрягли на мості коней,
І на руках його везли

Уздовж Дніпра. Уздовж Скорботи.
В його – нарешті – вольні дні.
О воля, воля... Де ти? Що ти?
Вінок терновий на труні.

Свинцевий гріб. Сльоза таїнна.
І німота – як сон цупкий,
Та гомоніла Україна:
А пам'ять шаблі? А – віки?

А степ? А кручі? Добра сила?
Горбів у світі тьмуща тьма.
Але висока ця Могила
І цій Горі – сестри нема,

І дух кобзарський ще не вимер,
І не погасла слова суть,
І висоти найвищий вимір
Ті душі, що її несуть.

Тамара СЕВЕРНЮК

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

Все вище і вище

Влада готується до підвищення тарифів на енерґоносії. Національна комісія, що здійснює держреґулювання у сфері енерґетики, планує підвищити на 25 відсотків тарифи на електроенергію і на 20 відсотків – на газ. 15 травня Верховна Рада ухвалила в першому читанні законопроект, який дозволяє ухвалювати ці рішення НКРЕ без участі Кабінету Міністрів. Автор законопроекту – депутат Павло Корж (фракція Партії реґіонів).

Підліткам вхід заборонений

Верховна Рада ухвалила закон про внесення змін до деяких законодавчих актів (щодо перебування дитини в закладах громадського харчування та розваг у нічний час). Законом заборонено дітям до 16 років від 22.00 до 6.00 перебувати в закладах, у яких проводиться діяльність у сфері розваг, і закладах громадського харчування, якщо їх не супроводжує хоча б один із батьків або інший законний представник дитини. За порушення власників накладатимуть штраф від 340 до 850 гривень.

Пільг не буде?

Кабмін може зробити перший крок до скасування пільг на безплатний проїзд у транспорті для пенсіонерів, ветеранів, інвалідів, чиновників, депутатів та працівників правоохоронних і силових структур. Їх мають замінити адресною допомогою – щомісяця людям видаватимуть певну суму грошей, яка має покрити транспортні витрати. Компенсацію отримають малозабезпечені, ветерани, інваліди і пенсіонери. Питання, чи вистачить усім грошей і яким чином їх видаватимуть?

ПАМ'ЯТІ ВЛАДИКИ МИКОЛАЯ СІМКАЙЛА

21 травня перестало битися серце щирого християнина, визначного церковного діяча, українця, доброї і щедрої душі людини, владики Коломийсько-Чернівецької єпархії УГКЦ **Миколая СІМКАЙЛА.**

Син Михайла та Анни, народився 21 листопада 1952 року в Караґанді, де його батьки відбували заслання за участь в УПА. У 1963 році батьки повернулися в Україну, і малий Микола вступив до Підпечерської восьмирічної школи. У 1967–1969 роках навчався в Угорницькій середній школі. Відтак вступив до Івано-Франківського технічного училища № 1. До жодного вищого навчального закладу вступити не міг як «син націоналістів».

Родина Сімкайлів була близько знайома з єпископом підпільної УГКЦ Павлом (Василиком), який часто відправляв Богослужіння в їхній хаті. Бачачи ревність у духовному житті Миколи та Григорія (молодшого брата), Владика Павло ознайомив їх зі становищем УГКЦ і запропонував стати священиками. Погодившись, брати взялися наполегливо студіювати богословські науки в підпільній духовній семінарії.

15 травня 1974 р. в с. Підпечери під час Божественної Літургії Владика Павло (Василик) уділив Миколі дияконські та священичі свячення. У той момент розпочався тернистий шлях підпільного священика: переважно вночі їздив по станицях УГКЦ Івано-Франківської, Тернопільської та Львівської областей, несучи людям Боже Слово, відправляючи Святі Літургії, уділяючи Святі Тайни.

У серпні 1987 року о. Микола з групою українського духовенства, монахів і мирян, на чолі з владиками Павлом (Василиком) і Софроном (Дмитерком) оголосив, що виходить із підпілля. Він був членом делеґації, яка виборювала права УГКЦ в Москві, а також ланцюгового голодування, що тривало з 19 травня до 24 листопада 1989 року.

16 червня 1989 р. в Івано-Франківську відбулася 50-тисячна демонстрація вірних і прихильників УГКЦ, під час якої о. Микола відслужив панахиду і виголосив проповідь на могилі січових стрільців, за що був заарештований на 15 діб. Боротьба вірних за леґалізацію УГКЦ увінчалася успіхом. І 28 січня 1990 р. після Служби Божої перед закритим Катедральним собором Святого Воскресіння влада урочисто передала ключі від храму. Отець Микола був призначений парохом і деканом Івано-Франківського деканату, а також керівником благодійної організації «Карітас», водночас вчився в Теологічно-катехитичному духовному інституті.

Нагороджений нагрудним хрестом з прикрасами, мітрою, грамотою і медаллю Вселенського Архієрея Івана Павла II та іншими відзнаками.

У червні 2005-го номінований єпархом Коломийсько-Чернівецьким УГКЦ. Єпископська хіротонія владики Миколи Сімкайла відбулася 12 липня на празник Святих верховних апостолів Петра і Павла, в Катедральному соборі Святого Воскресіння Івано-Франківська. А наступного дня, на празник Собору святих апостолів, його ввели на престол Коломийсько-Чернівецької єпархії.

Владика багато докладався до розбудови Церкви, зокрема, до організації радіо «Дзвони», створення служби «Карітас», спорудження собору Преображення Господнього в Коломиї, багатьох храмів. Він тісно співпрацював із «Просвітою», радо і щиро підтримував просвітянську діяльність, заохочуючи до неї священиків і мирян.

З його відходом у вічність усі ми понесли велику втрату і в жалобі наші серця.

Хай пухом буде йому українська земля.

Від імені Правління ОО ВУТ «Просвіта» і просвітян краю Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ

ПОЗИЦІЯ

ВЛАСНІСТЬ НАРОДУ НЕ ПРОДАЄТЬСЯ

Президенту України В. Януковичу
Прем'єр-міністру України М. Азарову
Голові Верховної Ради України В. Рибаку
Генеральному прокурору України В. Пшонці

16 травня 2013 року відбулося засідання президії Івано-Франківської обласної ради, на якому висловили стурбованість черговими намірами владного режиму узаконити подальше розбазарювання національної власності та здачу стратегічних національних інтересів українського народу. Слідом за ухваленням ганебних «Харківських угод» та антиконституційного Закону України «Про засади державної мовної політики в Україні» у Верховній Раді України на догоду Кремлю зареєстрований проект закону № 2937 від 26.04.2013 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з метою реформування Національної акціонерної компанії «Нафтогаз України», поданий Кабінетом Міністрів України.

Напоказ декларуючи нагальну необхідність підвищення економічної ефективності нафтогазової галузі, означений законопроект у своїй сутності є загрозою національній безпеці України та передбачає широкий спектр варіантів передачі Російській Федерації контролю над українською газотранспортною системою – від оренди до безплатної «приватизації», використовуючи спеціально підготовлені для реалізації цієї мети договори.

Позиція президії обласної ради щодо зазначеного питання категорична й однозначна: газотранспортна система України й надалі має залишатися власністю українського народу і не може ані цілковито, ані частинами бути передана під контроль будь-якої іншої країни. Збереження цього стратегічного державного активу, його поетапна модернізація є єдиним шляхом до досягнення енергетичної незалежності України. Натомість інсинуації та різноманітні спекуляції, здійснювані чинним режимом у розрахунку на чергові подачки та преференції, лише відтерміновують крах неефективної управлінської моделі й мають ознаки державної зради за своєю сутністю.

Вимагаємо негайного відкликання законопроекту № 2937 від 26.04.2013 р. та закликаємо вищі органи державної влади унеможливити будь-які спроби здачі української газотранспортної системи у майбутньому. Звертаємося водночас до представників місцевих громад, політичних партій та громадських організацій, народних депутатів України із закликом об'єднати зусилля та не допустити в разі розгляду цього законопроекту його ухвалення у Верховній Раді України.

Голова обласної ради, голова президії ***Василь СКРИПНИЧУК***

ЧИН І ПАМ'ЯТЬ

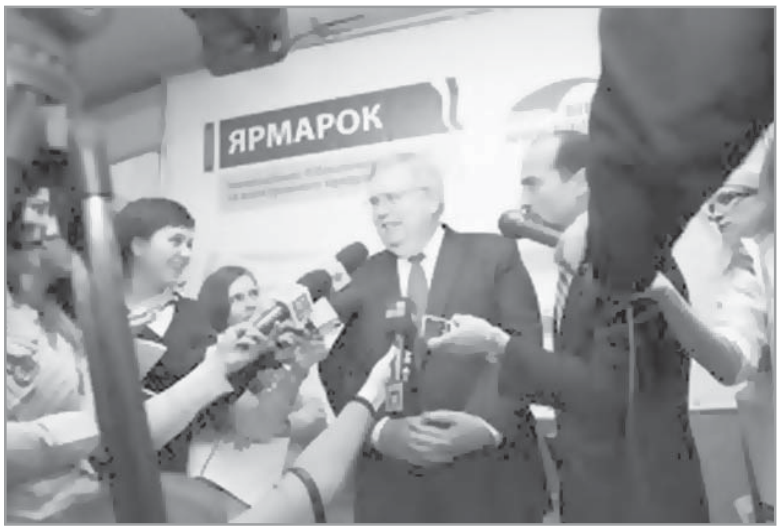
ПОВСТАННЯ ДУХУ

У Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника вшановували пам'ять учасників Норильського повстання, яке стало початком кінця існування концентраційних таборів СССР, найжахливіших за всю історію людства. У цій події взяли участь і два безпосередні учасники й організатори повстання: Євген Грицяк (4-ий лаґтабір) і Володимир Аронець (3-ій лаґтабір, який найдовше чинив спротив комунізму у концтаборах). Було багато емоційних експромтів, хоч для майбутніх істориків і політологів вартувало дати більше фактологічного матеріалу щодо сприйняття тоталітарного зла. Щоправда, ґрунтовні зауваги робив професор-історик Микола Кугутяк і всесвітньо відома індійська правозахисниця Мрідула Гош, яка 20 років живе в Україні та є перекладачем українських авторів поезій на мову бенгалі.

Але взагалі молодим передали усвідомлення того, що Норильське повстання було не виступом рабів совєцьких концтаборів, а повстанням духу людей, закутих у кайдани, але вільних духовно.

Теодор ДРОВНИЧ

КОНТАКТИ

АМЕРИКАНЦІ НАМ ДОПОМОЖУТЬ

У нашому краї побував американський посол в Україні Джон Тефт. Це вже другий його приїзд на Прикарпаття. Цього разу з послом Івано-Франківщину відвідала і його дружина – Маріелла Тефт. Формальною причиною приїзду Джона Тефта на Прикарпаття є проведення «Днів Америки» в Івано-Франківську, які проходили 15–17 травня. В рамках цього заходу посол відкрив фотовиставку «Карпати – Аппалачі. Споріднені землі», котру розгорнули на Вічевому майдані. Американську делеґацію зустрічали івано-франківці, а школярі спеціалізованої школи № 1 та Клубу іноземних мов при бібліотеці літератури іноземними мовами навіть дали імпровізований концерт, виконавши українські пісні. Виставка світлин американських фотографів вирізнялася документальністю, тільки реальні люди за буденною роботою.

Крім того, івано-франківцям показали кулінарний майстер-клас «їжа корінних американців», а також серію короткометражних фільмів Бастера Кітона в супроводі «Alloy orchestra». Перед сеансом у кінотеатрі «Космос» Джон Тефт привітав глядачів й особисто представив їм музикантів живого оркестру «Alloy orchestra» – Кена Вінокура (перкусія, кларнет), Теренса Доната'ю (акордеон, вокал, перкусія) і Роджера Міллера (клавіші) та додав, що артисти спеціально здолали такий довгий шлях з Америки на Прикарпаття, аби створити ту атмосферу, «котру переживали колись наші прадідусі й прабабусі, які дивилися «німе» кіно у супроводі живої музики».

У Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника посол Джон Тефт відкрив «Ярмарок освіти в США». Захід організований з метою інформування студентів про навчання і стажування у Сполучених Штатах Америки. Особливо зворушило присутніх, коли пан посол зацитував українською відомі слова Тараса Шевченка: «Учітеся, брати мої»... Крім цього, відбулася зустріч Джона Теффта з керівництвом університету, на якій обговорили низку питань щодо проектів міжнародної співпраці університетів Америки та ПНУ. А в цей час у коридорах актової зали працівники посольства США, представники американських університетів, аспіранти й випускники американських програм в Україні проводили консультації щодо навчання в США.

А ось американське навчання громадських активістів з усієї України на тему «Розбудова громадянського суспільства з допомогою нових технологій», яке теж відкрив посол, було «заміноване». Власне під виглядом підозрілого «розмінування приміщення» Івано-Франківського національного університету нафти і газу учасників навчань евакуювали і фактично захід зірвали. Подейкують, що це провокація самої влади, яка боїться «революції». Хоч перед тим на зустрічі з головою облдержадміністрації Михайлом Вишиванюком ішлося про те, що всі радо вітають гостей на нашій землі. У свою чергу, Джон Тефт переконував, що «Дні Америки» в Івано-Франківську американці проводять для того, щоб розповісти прикарпатцям більше про американську культуру. Посол не оминув і теми видобування сланцевого газу. За його словами, якщо компанії «Chevron» вдасться розпочати роботу, то це буде велика угода як для США, так і для України.

«Хоч ми проводимо всі наші заходи концентровано, лише протягом кількох днів, але запевняємо вас, що американська зацікавленість у роботі в Івано-Франківську залишиться, і наша співпраця триватиме. Ми мали продуктивні зустрічі з американськими бізнесменами, потенційними інвесторами і вважаємо, що ваш реґіон може бути зосередженням дуже продуктивної американо-української співпраці», – підсумував Джон Тефт.

АГІЙ!

ЧОМУ ЗЛОБА ВАМ ДУШУ КРАЄ?

Символічну капсулу з резолюцією учасників мітинґу прибічників Партії реґіонів і представників обласної виконавчої влади заклали в Чорному лісі, між селами Павлівкою і Рибним Тисменицького району під майбутній меморіальний комплекс загиблим під час Другої світової війни землякам-українцям, жертвам тоталітарних режимів, повідомила прес-служба голови облдержадміністрації. «Тут земля покрита невинною людською кров'ю, і на цій жертовній території скорботи постане ще один меморіальний комплекс – розстріляним українцям, – сказав у виступі голова облдержадміністрації Михайло Вишиванюк.

Дивно, що Партія реґіонів, яка ініціювала акцію, і влада «прив'язали» її до нагальної боротьби з міфічним фашизмом в Україні та ще й настоюють, що з цим багажем ми в Європу не підем. Мовляв, бачите, ми не лише виконуємо вимоги ЄС щодо вступу в організацію, а й самі собі підняли планку. Щоправда, жупел фашистів у Верховній Раді реґіонали і комуністи натягують на кожного, хто одягне вишиванку. А Азаров назвав духовними нащадками фашистів тих депутатів місцевих рад, які ухвалили рішення відзначати 9 травня як День скорботи. Що сказати про людей, які навіть молитву за убієнних вважають проявом фашизму? Чи не є вони самі його носіями?

Теодор ДРОВНИЧ

ПАМ'ЯТЬ

ПОМ'ЯНУЛИ ЖЕРТВ РЕПРЕСІЙ

У ДЕМ'ЯНОВОМУ ЛАЗІ

Минулої неділі в Дем'яновому Лазі вшанували пам'ять жертв політичних репресій. Після поминальної панахиди на місці масового розстрілу у 1939–1941 роках сотень в'язнів Станіславської (Івано-Франківської) тюрми НКВД пам'ять закатованих вшанували хвилиною мовчання та покладанням вінків і квітів від територіальних громад Прикарпаття до пам'ятника загиблим.

Зазвичай, традиційно громадськість краю вшановувала убієнних комуністами у Дем'яновому Лазі на Зелені свята. Щоправда, цього разу не було віча й політичних промов. «На могилах не піаряться, на могилах моляться», – резюмують владці. «Цей день потрібний нам як пересторога, щоб не допускати такого в майбутньому».

Воно справді так, бо ж влада уже весь світ переконує, що все українське й самі українці – це фашизм. Отакої!

У Дем'яновому Лазі молились. Депутат обласної ради, директор Івано-Франківської української гімназії № 1 Ігор Дейчаківський зазначив, що «формат сьогоднішньої акції мав більше духовний характер, щоб політика не вносила непотрібні корективи, бо сьогодні потрібна єдність усіх політичних сил на основі духовності та єднання навколо української національної ідеї». Уточнимо, тих сил, які сповідують українське, а не московське.

Теодор ДРОВНИЧ

У ГОЛИНІ

У Провідну неділю в Голині пом'янули односельців, які у 1946 році загинули від рук комуно-московських прислужників. Поминальне віче відбулося біля каплички по вулиці Зеленій.

Настоятель місцевої церкви отець Володимир відправив панахиду за невинно убієнними, а члени «Молодої Просвіти» Катерина Носенко, Ольга Конєвич, Іван Мазурик, Дарина Курас, Христина Жекало, Василь Локатир разом зі своїм наставником, заслуженим учителем України Оксаною Тебешевською розповіли про страшні події, які відбувалися у селі в 1946 році, прочитали власні поетичні рядки про нелегкий і довгий шлях України до волі.

Активна просвітянка, дочка загиблої тоді Юстини Ткачук Емілія Солдатюк прочитала патріотичні вірші, згадала про ніч 1 березня 1946 року, коли «стребки» вбили дев'ятеро ні в чому не винних людей з родин Ткачуків, Урусів, Матрофайлів, Гладеньких, Христоньків, закликала молодь не бути байдужими, коли й тепер нищать Україну та українців.

Ведуча заходу, заступник голови Калуського міськрайонного об'єднання товариства «Просвіта», голова Калуської районної «Свободи» Оксана Тебешевська передала всім голинянам вітання з Днем матері від народних депутатів України – голови ВО «Свобода» Олега Тягнибока та голови обласних свободівців Олександра Сича, а також розповіла, як збирала матеріали, спогади родичів загиблих та очевидців про ті трагічні події, щоб написати документальну оповідь «Кривава ніч у Голині», наголосила на важливості збереження історичної пам'яті: «Пам'ять про минуле має піднімати на духовну висоту сучасників, розбуджувати національну свідомість, підвищувати рівень громадянської активності у будівництві Української держави на засадах соціальної і національної справедливості».

Софія ВІДЛИВАНА, *член літстудії «Провесінь» та «Молодої Просвіти» с. Голинь*

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

До зброї!

МВС розробило законопроект, який дозволить усім повнолітнім громадянам купувати травматичну зброю. Зокрема, воно запропонувало надати право громадянам, які досягли 18-річного віку, купувати «пістолети і револьвери (пристрої) вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених ґумовими чи аналогічними за своїми властивостями метальними снарядами несмертельної дії, та зазначені патрони». Що то буде, коли всі будуть при зброї?

Мито на імпортні книжки

Народні депутати з фракції «Свобода» внесли до парламенту законопроекти про внесення змін до Митного і Бюджетного кодексів, а також до митного тарифу України, якими пропонується обкласти 5-відсотковим митом книжки, журнали, брошури, ввезені з-за кордону. На думку авторів законопроекту, без цього з прилавків витіснять вітчизняну книжку.

Пенсії рахуватимуть по-новому

Верховна Рада вдосконалила механізм щорічного перерахунку призначених до 1 березня цього року пенсій. Закон, зокрема, передбачає: збільшення заробітної плати, з якої призначено (перераховано) пенсію, – на коефіцієнт, який відповідає не менше 20 відсоткам зростання середньої заробітної плати порівняно з попереднім роком, але не менше зростання інфляції за попередній рік. Чинний механізм передбачає збільшувати саме пенсію.

Поїдемо

На Прикарпатті побудують нову сучасну автомаґістраль. Про це заявив голова облдержадміністрації М. Вишиванюк. «Президент дав доручення «Укравтодору» розробити проект будівництва сучасної авто-маґістралі Львів–Бібрка–Рогатин–Івано-Франківськ– Надвірна–Рахів та внести її в Державний бюджет 2014 року», – сказав голова ОДА. Водночас, на Закарпатті планують зробити доброякісну дорогу М-5 через Вишків, Рожнятівщину і Галич на Тернопіль.

Обіцяли, та не скасували

Перед виборами всі обіцяли скасувати недоторканність. Однак Верховна Рада не підтримала законопроект про внесення змін до Конституції України щодо скасування недоторканності. За те, щоб продовжити роботу над проектом відповідних змін до Конституції, проголосували 190 народних депутатів за необхідних 226. Опозиція ж відмовилася продовжити роботу над скасуванням депутатської недоторканності без скасування недоторканності Президента і суддів.

НАВІЯНЕ

ПЕРЕЧИТУЮЧИ КОБЗАРЯ

Матеріал написаний на основі «Кобзаря» з бібліотеки просвітянки Зіновії Рудик, викладачки української мови та літератури ВПУ № 21, автора ряду публікацій, книжечок, письмових роздумів з літератури та історії України.

У її книгозбірні налічується багато творів Тараса Шевченка та авторів досліджень його творчості у різні роки. Мою увагу привернув якісно поліграфічно й зі смаком художньо виданий «Кобзар». На першій сторінці написи англійською та українською мовами: «Українська вільна Академія наук, Інститут Шевченкознавства, ч. 2, Тарас Шевченко, Кобзар, з поясненнями і примітками д-ра Василя Сімовича, друге справлене й поширене видання за редакцією д-ра Ярослава Рудницького, Клуб приятелів української книжки, видавець Іван Тиктор, вип. ч. 34, 35 і 36, Вінніпеґ, 1960, Канада».

Скільки б разів не читав «Кобзаря», відчувається щирість думок, любов до Бога, до людей, до України, до української пісні. У 1840 р. Т. Шевченко пише своєму приятелеві В. І. Штернбергу, який збирався їхати до Рима доучуватися малярства:

Поїдеш далеко,
Побачиш багато;
Задивишся, зажуришся –
Згадай мене, брате!

А українська пісня завжди переносила Тараса із суворого азійського заслання на береги Дніпра, на Україну, яку він так любив. Тарас Шевченко хотів чудову поему, написану староукраїнською мовою, «Слово о полку Ігоревім» перекласти на нову, живу українську мову. Зробив переклад деяких уривків із «Плачу Ярославни» та «Битви на Каялі».

Вчитуючись у зміст цих уривків, думається, що слушну думку висловили деякі українські науковці, що автором «Слова о полку Ігоревім» міг бути галичанин. Ярославна – жінка князя Ігоря Святославича, а вона була донькою великого галицького князя Ярослава Осмомисла, від того – Ярославна.

Варто думати, що Ярославну могли супроводжувати високоосвічені талановиті вихідці з Галичини, бо так її переживання міг описати лише очевидець:

В Путивлі-граді вранці-рано
Співає-плаче Ярославна,
Як та зозуленька кує,
Словами жалю додає…

Переклад здійснений 04.06.1860 року у Петербурзі.

Думки про волю для України постійно були у Тараса. За 05.10.1860 року читаємо:

Орися ж ти, моя ниво,
Долом та горою,
Та засійся, чорна ниво,
Волею ясною!
Орися ж ти, розвернися,
Полем розстелися,
Та посійся добрим житом,
Долею полийся!

14–25.02.1861 р. наш Пророк написав:

Чи не покинуть нам, небого,
Моя сусідонько убога,
Вірші нікчемні віршувать,
Та заходиться рихтувать
Вози в далекую дорогу?
На той світ, друже мій, до Бога.

Ми ж готуймося до величного свята – 200-ліття народження Велета Духу і Розуму нашої нації.

Богдан СУШЕВСЬКИЙ, *просвітянин*

ПРОЕКТИ І РІШЕННЯ

ГРІТИМЕ СОНЦЕ…

У с. Старі Богородчани відкрили першу на Прикарпатті сонячну електростанцію (СЕС) «Богородчанська-1» – найпотужнішу в Західній Україні. Це перший успішний крок у розвитку потужностей із виробництва електроенергії з відновлювальних джерел.

– За рік «Богородчанська-1» вироблятиме близько трьох мільйонів кіловатгодин електроенергії, – розповів перед церемонією відкриття директор сонячної електростанції Максим Козицький. – Її постачатимемо до єдиної енергосистеми України. Собівартість струму буде вищою за вартість електроенергії, яку виробляють вугільні станції. Це нові технології, та й сонячні панелі й інше устаткування достатньо дорогі. Проте все залежить від того, що саме ми рахуватимемо.

Бо якщо взяти до уваги те, скільки викидають шлаку, пилу й небезпечних газоподібних сполук теплоелектростанції і що все це впливає на наше здоров'я і забруднює довкілля, то, напевно, варто все-таки розвивати сонячну енергетику. Сподіваються, що СЕС окупиться за 6–7 років.

Понад 12 тис. дзеркал СЕС «Богородчанська-1», які «ловитимуть» енергію сонця і перетворюватимуть її на струм, розмістили на майже шестигектарній площі. Будівництво станції обійшлося в 38 млн. грн., які інвестували приватні особи.

Представник інвесторів екс-голова Львівської облдержадміністрації Микола Кміть наголосив, що станція екологічно безпечна. Якщо ж говорити про вигоди для сільської громади Старих Богородчан, то це податки, робочі місця і нові технології.

«Маємо надію, що співпраця з інвесторами триватиме, – зазначили голова райдержадміністрації Б. Нагорняк та голова Богородчанської райради Михайло Головчук. Не проти розмістити таку ж станцію в себе і сільський голова Старуні, є згода й бажання і в громад Грабівців і Луквиці та, можливо, Підгір'я…

На відкритті СЕС

ТАК ДУМАЮ

БІЛІ ФАРТУШКИ, ВИШИВАНКИ, БАНТИ…

У кожного з нас бувають незабутні й неповторні моменти, пам'ять про які ми зберігаємо усе життя… Безтурботні шкільні роки, студентське життя, наповнене веселощами, радісні миті сімейного щастя. І поміж них особливе місце посідає останній дзвоник. Для школярів цей момент – надзвичайно радісний, а для випускників він містить символічне значення, адже це не просто останній день, проведений у школі. Це – двері у доросле життя. І як же приємно переглядати старі фотографії, на яких весело всміхаються знайомі постаті у шкільній формі.

Ще з радянських часів традиційний одяг на останній дзвоник включав білі фартушки та величезні банти. Сьогодні ж настали інші часи, змінився і спосіб життя, і уявлення про дійсність, коли руйнуються стереотипи й виникають нові традиції. Саме тому все частіше випускника можна побачити не в звичній для нас формі, а у вишиванці чи коктейльній сукні.

– На мою думку, найкращий вибір – вишиванка. Одягти шкільну форму на останній дзвоник – це вже трохи банально. Якщо говорити про плаття, то, мабуть, ні… Це ж школа. А от вишиванка – ідеально. Це ще раз підтверджує, що ми українці й цінуємо наші традиції, – вважає Любов Рудницька, учениця 11 класу.

– Мені дуже подобається вишиванка. Обожнюю яскраві візерунки українських квітів. Це – оригінальний вибір на останній дзвоник. Шкільна форма – це буденно… Тим паче, якщо ти випускник, то особливо хочеш, щоб останній дзвоник у твоєму житті чимось запам'ятався. А от якщо вдало поєднати вишивку з формою, то це може виглядати і оригінально, і естетично. Якщо ж говорити про плаття, то мені здається, що це занадто… – запевняє учениця 10 класу Сніжана Бабич.

Є ще одна думка щодо дрес-коду на останній дзвоник: існують школи, в яких традиційним вважається поява дівчат у сукнях. Це досить незвично, і, мабуть, недоречно. Адже, як не крути, останній дзвоник – це свято дитячих років. Більше того, є випускний вечір, на якому практично всі одинадцятикласниці з'являються у розкішних сукнях.

І, звичайно, як же не згадати про шкільну форму! Це, мабуть, найпоширеніший одяг, у якому з'являються випускники. І це й не дивно, адже останній дзвоник – це саме той момент, коли кожен востаннє може відчути себе школярем. Білосніжні блузки, темно-сині сарафани або чорні спідниці, білі фартушки і, звичайно, банти. Коли ж іще можна відчути цей неповторний дух шкільних років?

– Я, напевне, на останній дзвоник одягла б шкільну форму. По-перше, у ній ти можеш відчути себе дитиною, по-друге, в шкільній формі відчуваєш себе справжнім школярем, який прагне знань. Тим більше, для випускників це остання нагода одягти білі фартухи, сарафани з білесенькими комірцями й відчути себе ще малими. Це моя думка, – запевняє Євгенія Онішена, учениця 10 класу.

Варіантів одягу, який можна вдягти на останній дзвоник, є багато, і кожен обирає той, який відповідає його уявленням, смакам і вподобанням. Але сьогодні, в умовах відстоювання незалежності України, найбільш доречно було б одягти вишиванку. Тим паче, це виглядає яскраво, барвисто й естетично. Молоді, красиві, розумні, повні сил і сподівань, вони стоять у вишиванках, і стає зрозуміло, що перед нами люди, які готові вершити справи задля рідної країни. Одразу складається враження, що в нашої держави є майбутнє, адже люди, які сьогодні покидають школу, завтра творитимуть долю України. До того ж, надзвичайно тішить, коли випускники з'являються у національних костюмах, адже запитання: «Що одягти?», вони вирішують самостійно. А це означає, що українська вишиванка не втрачає своєї актуальності, а навпаки, з'являється у нових формах, трансформується та розвивається.

Божена ІКАЛЮК,
слухачка школи журналістики Івано-Франківської ОО НСЖУ

ЛЮДИ ТВОЇ, УКРАЇНО

ТАКИХ БИ У КОЖНЕ СЕЛО

Тлумаччина – край землеробів, фермерів, садоводів, а Дністровський каньйон – своєрідний музей пам'яток археології, історії, архітектури, етнографії. Проте найбільше багатство Тлумацької землі – її люди. Серед будителів національної свідомості сучасності є вчитель, краєзнавець з Братишева Петро Боднарчук.

У 1999 році він ініціював створення місцевого первинного осередку товариства «Просвіта». Активно поєднує педагогічну діяльність з краєзнавчо-пошуковою роботою: записав спогади односельчан про педагогічну і культурно-просвітницьку діяльність дитячої поетеси Марійки Підгірянки та її родини у селах Братишів та Антонівка, активізував краєзнавчі пошуки про уродженців села підприємця і мецената С. Снігуровича, професора Уманського сільськогосподарського інституту М. Шкварука, викладача Станіславської української гімназії, професора славістики І. Рибчина, маловідому постать у скульптурному мистецтві Г. Крука. На сторінках районної газети «Злагода» він часто поміщає ґрунтовне дослідження історії села Братишів.

Петро Боднарчук ініціював встановлення пам'ятного знака на подвір'ї Г. Крука і меморіальної дошки поетесі Марійці Підгірянці на фасаді школи. Краєзнавець плідно попрацював над висвітленням у періодиці подій періоду ЗУНР, історичної долі делеґатів від Тлумаччини на Трудовому конґресі у січні 1919 року. У співпраці з журналістами, мистецтвознавцями вперше на екран вийшла передача про життя і творчість скульптора Г. Крука «Повернутий із забуття».

Важливою подією у краєзнавчо-пошуковій роботі вчителя стало відкриття сільського історичного музею, в залах якого розмістилися експонати з життя і творчості Г. Крука, історії села та історії товариства «Просвіта».

З цим невтомним дослідником відбулася наша розмова на обласному радіо у моїй авторській програмі «Дзвони Просвіти».

М. Б.: *Пане Петре, музей Г. Крука у Братишеві – Ваш вагомий доробок. Зібрано багато спогадів односельчан, видано десятки буклетів, зібрано значну кількість епістолярної спадщини, фотографій, вирізок із газет для висвітлення найсамобутнішої постаті у нашій скульптурі – різьбяра Григорія Крука. З ким Вам довелося працювати й налагоджувати зв'язки, щоб досягти цього?*

П. Б.: Сільський історичний музей – результат багаторічної клопіткої краєзнавчо-пошукової роботи. А розпочинався він із декількох десятків листів, листівок, фотографій Григора Крука до родини, сусідів, близьких його серцю людей. Ці перші музейні експонати дали змогу познайомитися з Денисом Іванцевим, Ярославом Лукавецьким, Михайлом Зорієм, Катериною Чайковською. У 1985–1990 роках вона виконувала обов'язки секретаря музею Т. Шевченка у Каневі й відповідала на зв'язки музею з культурно-мистецькими центрами у Європі та Америці. Завдяки їй напрочуд швидко вдалося налагодити зв'язки з Ольгою Лукасевич з Канади, Доротою Шкромидою з Лондона, Володимиром Леникозом із Українського вільного університету. Їхні матеріали про Г. Крука лягли в основу виставки під час святкування 80-річчя скульптора. Чудові експонати під час цього свята передали до музею декан художньо-графічного факультету М. Т. Фіґоль, колеґа по Краківській академії мистецтв Денис Іванців та Михайло Зорій. Сьогодні, коли врочисто вшанували 100-річчя скульптора, відкрили прекрасний пам'ятник, хочеться відзначити тих, хто вніс вагому лепту в популяризацію імені Григорія Крука. Це журналіст Василь Лесів і мистецтвознавець Мирослав Аронець, оператор Дарія Ткач і перекладач Олег Лишега, Надія та Іван Халявки з Мюнхена, Володимир Луців, Людмила Пекарська і Федір Курляк з Англії.

М. Б.: *Ви підготували історико-краєзнавчий путівник села Братишів, що далеко не кожен районний центр має. Це не ваше рідне село, а Ви так багато своєї праці вклали в дослідження його історії. Історія Братишева – ще не до кінця прочитана книга, сторінки якої доводиться постійно гортати, переосмислювати й доповнювати. Які свіжі сторінки Ви можете додати сьогодні?*

П. Б.: Цьогоріч минає чверть століття моєї педагогічної і краєзнавчо-пошукової праці на теренах Братишева. Нині мені відома доля майже кожної родини, сім'ї не тільки з розповідей, а й архівних джерел. Вивчаючи писемні джерела про село, одночасно ґрунтовно намагаюся підняти й історію рідного села Петрилів.

Про історичне минуле нашого народу, його горіння, звідки ми пішли і хто ми є написано дуже багато, але про те, чому ми такі є, що вплинуло на формування нашого характеру й нашої ментальності досліджено дуже мало.

Одним із перших, хто намагався дослідити ці проблеми, був професор Іван Якович Рибчин. Ще зі студентської лави його приваблювала філософія, психологія та соціологія. На основі цих наук у 1921 році він захистив дисертацію на тему: «Сутність і трагічні наслідки індивідуального та симбіотичного стремління».

М. Б.: *Ви зробили вагомий внесок в увіковічення життя і пастирської діяльності мученика за Христову віру, страдника сталінських таборів священика Івана Чав'яка. Значну цінність мають дослідження і публікації про громадське життя в селі у міжвоєнні роки, про перший в районі пам'ятник Тарасові Шевченку, про відомих вихідців з села: вчених і педагогів І. Рибчина, М. Шкварука, лідера станиславівських українських ремісників С. Снігуровича, вченого садівника й громадського діяча С. Солонини. Чи є нині такі люди в селі?*

П. Б.: Як писав класик української літератури: «Не той тепер Миргород, Хорол-річка не та». Сьогодні вже рідко коли можна почути мелодійні голоси дівочого співу на сільських вулицях, не чути поскрипування коліс і посвистування крил вітрових млинів. Не чути гупання молотів у сільських господарських кузнях. Та все ж Братишівська земля щедра на самобутні таланти, народних умільців, цілителів, серед яких хотів би виділити лікаря від Бога Василя Шпука, який добрим словом і п'янкими травами-ліками загоює тілесні й душевні рани.

Не дає погаснути іскрі культурно-просвітнього життя на селі й продовжує славні традиції братишівського Страдіварі Василь Креховецький. Його стараннями при школі організований оркестр народних інструментів. Навіть після виходу на пенсію його душа не може жити без музики, без нього не обходиться жодне культурне дійство у селі.

Та найбільшою гордістю є заслужений працівник культури України, краєзнавець Михайло Головатий. У 50-их роках його родину депортували в Сибір, звідки змогли повернутися тільки наприкінці шістдесятих. Маючи за плечима політехнічну освіту, Михайло Іванович влаштувався на приладобудівному заводі й з головою поринув у вивчення історії Станіславова та його культурно-мистецького життя.

…Над битим шляхом сто років стоїть у Братишеві витесаний із червоного каменю пам'ятник Тарасові Шевченку, який засвідчує про високу громадянську свідомість і духовну твердь сільських трударів, добрі справи яких щоразу поповнює літопис краєзнавця просвітянина Петра Боднарчука.

От би таких людей та й у кожне село України!

Михайлина БОДНАР,
завідувачка культурно-масової роботи Івано-Франківської обласної «Просвіти», куратор Тлумацького РМО «Просвіта»

БОЖА СПРАВА

ДУХОВА КРИНИЦЯ ОНОВЛЮЄТЬСЯ

Відбулося урочисте освячення першої стації Хресної дороги біля Духової криниці. Це відпустове місце дедалі більше приваблює до себе краян, людей з інших реґіонів країни. Звісно, прибуваючи до цієї святині, кожен залишає якісь пожертви. А упорядники Духової криниці стараються вкластиїх у те, щоб ця місцина була ще кращою. І вона й справді такою стає рік у рік.

Так виглядає, що нині всі зусилля і кошти спрямовують на облаштування Хресної дороги. Її хрести посвятили ще 2010 року. З того часу тут постійно відбуваються хресні ходи: у Великий піст – страсні, в інший час – місійні. І ось вдалося повністю облаштувати нову стацію. На черзі – й наступні, які наразі розбудовують. Керівник місцевого церковного комітету Михайло Кудла зізнався, що вони переважно все роблять власними силами, але зголошуються у наш непростий час і меценати.

Чин освячення здійснив генеральний вікарій Івано-Франківської єпархії УГКЦ Олег Каськів у супроводі декана Єзупільського отець Богдана Куриліва та священиків деканату з участю голови Тисменицької райдержадміністрації Івана Росіцького та селищного голови Єзуполя Ганни Кушнір. Отак спільними зусиллями Церква та місцева влада відроджують місцину духовного паломництва.

Як зазначив у виступі отець-парох Духової криниці отець Микола Кудловський, громада має плани зведення єрусалимської купальні й спорудження величного храму та заснування монастиря, на що потрібні великі кошти й час. Проте коли є оптимізм людей і Божа воля, то все задумане обов'язково з часом втілиться в життя.

Іван ДРАБЧУК, *краєзнавець*

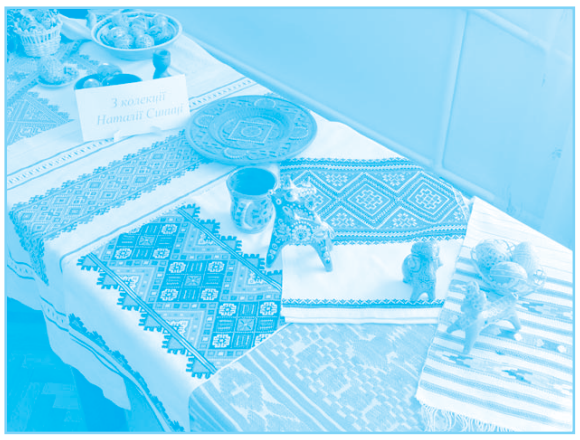
ТВОРЧІСТЬ

ІСТОРІЯ ЖИВЕ У ВИШИВАНЦІ

В просторому залі обласного навчально-методичного центру культури і туризму Прикарпаття (ОНМЦ) в Івано-Франківську експонуються переважно власні й надбані роботи з ужиткового мистецтва (вишивки) майстринь-просвітянок Наталії Синиці, Марії Турчин, Тетяни Фіґоль. Виставка присвячена світлим дням Христового Воскресіння.

Основна частина експонатів представлена вишитими жіночими блузками, сукнями, сорочками, плахтами, чоловічими сорочками, краватками. Розмаїттям привертають увагу рушники, серветки скатертини, вишивки книжкових палітурок. Виставлені експонати, а їх понад 220, заслуговують на те, щоб їх сфотографувати й видати книжечкою з поясненнями. Це була б книжечка і про майстринь, які працею свого розуму й рук на полотні ниткою з голкою передають те, що бачать очі, а головне – відчуття краси навколишнього світу та своє світобачення людської краси. Адже на вишитому полотні бачимо радість і сум, якусь задуму чи злет людського розуму, працю наших прабабусь, бабусь, матерів і наших ровесників.

Оригінальним у час відкриття виставки була дискусія між ведучою Стефанією Капустинською, завідувачкою відділу фольклору та етнографії Центру й авторами вишивок. Приємно, що їх у часі відкриття

виставки привітали заступник начальника управління культури національностей та релігії облдержадміністрації Василь Тимків, директор ОНМЦ Василь Олексюк, голова ОО ВУТ «Просвіта» Степан Волковецький, доцент Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Ганна Карась, голова Олешанської сільської ради Тлумацького району (звідки родом Марія Турчин) Богдан Двояк. Приємною несподіванкою для М. Турчин було те, що привітати приїхали її земляки. А піснею здоровили народний аматорський ансамбль «Олешанські візерунки» з с. Олеша під керівництвом Михайла Коваля, вокальне тріо у складі С. Капустинської, Г. Бегметюк та В. Яковишин і викладача музичного училища ім. Д. Січинського Л. Литвинчук.

Автори виставки вдячні відвідувачам, які залишили щирі записи у книзі відгуків.

Богдан СУШЕВСЬКИЙ, *просвітянин*

НАШІ В КАНАДІ

БОГДАН ВАНДЯК: СЕБЕ В СОБІ ОСМИСЛИ

Ім'я художника, дизайнера і поета-філософа Богдана Вандяка не дуже відоме в Україні, але на мистецьких імпрезах США та Канади з ним рахуються, купують його картини й книги, замовляють роботи, запрошують на телебачення на інтерв'ю.

Народився митець 1959 року в Малих Заліщиках, на кордоні двох областей – Івано-Франківської і Тернопільської. Він береже в своєму серці «дитинство синьооке», «дні блаженні, час натхнення, крила божевільних снів», де знаходив «віддушину, спокій і щастя бути самим собою, вільним від напруги літ». З 1966 року навчається в Івано-Франківській художній школі, де вдосконалював Богом даний талант до малювання і вміння бачити всесвіт, «поглинати бездоганність», відчувати голос генів, «ту суть, що закодовано панує в нас».

Відтак з 1976 року навчається у Львівському училищі декоративно-прикладного мистецтва імені Івана Труша, де «знаходив себе в безоднях потайних, ламаючи, формуючи й випікаючи себе немов скульптуру і спізнавав дорогу, що веде в одвічне». З 1982 по 1984 рік вивчає секрети живопису в Санкт-Петербурзькій академії, але знов повертається в місто Лева й завершує навчання в академії мистецтв, освоює мистецтво вітражу, «роздумує над пізнанням правди світу». Прагнення глибше пізнати дійсність приводить його до висновку:

Візьми на себе свій тягар,
І понеси – як віл напнешся,
Та допомоги не чекай.
Лиш з перешкодою зіткнешся –
Те, що твоє, – усе в тобі,
А до не твого – не торкайся,
І впевнено вперед іди,
Не приставай, не зупиняйся…

У 1989 році задумується над тим, що лишить по собі, й робить рішучий крок, свій вибір – виїжджає в Канаду, щоб показати свій доробок, пізнати світ і навчитись. Тут працює, заробляє на прожиття, щоб творити, вихлюпуючи свій стан думок і душі на папір, здійснюючи проекти, які втілює в життя, прагне нових. Час плине, поглинає, прискорює ритм життя в іншій державі, громадянином якої стає, але рідний край магнетизмом своїм притягує, живе в думках, серці, яке не байдуже, бо болить і радіє, сумує і змушує творити, бо інакшим не може бути, а розум підказує йому:

Себе в собі осмисли до кінця,
Щоб в заповітне увійти належне.
Знайди себе в безоднях потайних,
Спізнай дорогу, що веде в одвічне.

І спізнає себе, його творіння: скульптури, живопис, замальовки із життя великого міста, портрети людей, філософські роздуми у комп'ютерній графіці та у віршах, архітектурні проекти, рекламні вивіски й глибока, складна поезія, яка зачіпає думку і тривожить серце. Адже:

Все протікає в рамках часу,
Час торжествує статус-кво,
У плинному – порив намарно,
В минулому – умовне торжество.

Або:

І не віримо, що прийде
Й піде за минулим вічне…
Тож зустрінемо неминуче:
Що б не було, хай настане.

Презентуючи цього року в Тернополі, Львові, Івано-Франківську свої книги «Біле по той бік чорного» та «Де судження породжують бентежність», а також відео своїх мистецьких здобутків, Богдан Вандяк розкривається у своїй творчості, спілкуванні, враженнях і роздумах. На сцені львівського театру імені Леся Курбаса поставлена вистава за мотивами його поезії, в планах – нові постановки, виставки художніх робіт, літературно-музична передача на обласному радіо і багато задумів. Богдан Вандяк є той, що «мав потуги до себе притулити власний біль», тому таке щире звернення до нас:

Любіть життя, воно прекрасне,
чи не так?
Дивися у своє, а не в якусь
безвісну правду
Не спекулюй і не шукай у когось те,
що не твоє.
Шукаймо ж віри і живім для віри,
Не творячи свідомого гріха,
Ми – древнє дерево,
ми – вічного повір'я,
Під нами криця
стародавньої доби.

Любов ЗОРІНА,
Івано-Франківськ–Торонто

ЗАСТОРОГА

ВОГОНЬ БЕЗЖАЛІСНИЙ, КОЛИ ЛЮДИ БЕЗПЕЧНІ

З настанням спекотної погоди пожежі стають справжнім лихом. Першопричиною їх виникнення найчастіше є недбалість і недотримання елементарних правил протипожежної безпеки. Необачні дії людини призводять до 90 відсотків випадків загорянь сухостою у лісі та інших місцях відпочинку.

Безжалісний вогонь може знищити ліси, польову рослинність – середовище існування птахів і звірів. Унаслідок природних пожеж змінюється клімат, пересихають русла річок, порушується екологічний баланс. Згарища на місці полів, скверів, навіть на узбіччях завдають непоправної шкоди природі й здоров'ю людей. Дим від спалювання сухотрав'я містить чадний газ, який має токсичний вплив на легені й очі, провокує онкологічні захворювання.

Найбільше пожеж виникає у вихідні й відразу після них. Тому в лісах заборонено розкладати вогнища. Особливо це небезпечно у місцях із підсохлою травою і під корінням дерев. Не можна кидати запалені сірники, недопалки, використовувати машини з несправною системою живлення, палити й користуватися вогнем поблизу машин.

Розпалювати вогнища у лісі можна тільки у спеціальних місцях. Не можна залишати вогонь без нагляду, покидати місця відпочинку, не переконавшись, що багаття цілковито загашене.

Будь-яка пожежа починається із займання, яке нерідко може ліквідувати одна людина, але негайно. Найдоступнішими засобами гасіння є вода, пісок або ґрунт, ручні вогнегасники, брезентові покривала й навіть гілки дерев та одяг. Але насамперед при виникненні пожежі треба повідомити пожежно-рятувальну службу.

Прості правила безпеки, яких слід дотримуватися під час відпочинку:

не розкладайте багаття поблизу будинків чи господарських споруд, відстань до будівель має бути не меншою 15 метрів;

не залишайте без нагляду розпалені вогнища;

завжди майте під рукою первинні засоби пожежогасіння;

загасивши полум'я, зачекайте, коли від нього перестане йти пара або дим.

Якщо ви опинилися в осередку пожежі, фахівці радять:

не панікуйте й не втікайте від полум'я, що швидко наближається, у протилежний від вогню бік, а долайте крайку вогню проти вітру, закривши голову й обличчя одягом;

з небезпечної зони, до якої наближається полум'я, виходьте швидко, перпендикулярно напряму розповсюдження вогню;

якщо втекти від пожежі неможливо, то вийдіть на відкриту місцевість, увійдіть у водойму або накрийтесь мокрим одягом і дихайте шаром повітря, що знаходиться низько над поверхнею землі, тут воно менш задимлене, рот і ніс при цьому прикривайте одягом чи шматком тканини;

загасити полум'я невеликих низових пожеж можна, забиваючи його гілками листяних порід дерев, заливаючи водою, закидаючи вологим ґрунтом і затоптуючи ногами;

під час гасіння пожежі не відходьте далеко від доріг і просік, не випускайте з уваги інших учасників гасіння пожежі, підтримуйте з ними зв'язок за допомогою голосу;

особливо будьте обережні у місцях торф'яних пожеж, враховуйте, що там можуть створюватися глибокі вирви, тому пересувайтеся, по можливості, перевіряючи палицею глибину шару, що вигорів;

після виходу з осередку пожежі повідомте місцеву адміністрацію та пожежну службу про місце, розміри та характер пожежі;

при сильному задимленні використовуйте для себе та дітей під час перебування на відкритому повітрі зволожені п'ятишарові марлеві маски, або зволожену, складену у декілька шарів тканину (рушник).

Дотримання цих правил поведінки дасть змогу уникнути людських жертв.

Та все ж таки, будьте дуже обережними з вогнем у межах будь-якої природної території, щоб ваша недбалість не стала причиною виникнення пожежі. Причини пожеж у місцях масового відпочинку різні, проте неконтрольована людська діяльність – основна.

У першу чергу, треба боротися не тільки із самим неконтрольованим вогнем, а й із його першопричиною – необережністю людей.

Прикарпатці! Дотримуйтесь правил протипожежної безпеки.

Галина ГУДИМА,
Євген ПІНДУС,
Навчально-методичний центр захисту та безпеки життєдіяльності області

ВАРТО ЗНАТИ

ДЕ ЯКИЙ ҐРУНТ

Кожний городник хоче знати, який у нього ґрунт на ділянці. Оскільки аґрохімічних лабораторій нині катма, то визначити його можна за рослинами, які проростають найчастіше як бур'яни. У минулому номері йшлося про те, що на вологих та глинистих ґрунтах споро ростуть мати-й-мачуха, хвощ польовий, м'ята польова.

А ось які рослини полюбляють ґрунти нейтральної та слабо кислої реакції…

СПРОБУЙТЕ

ПРОТИ КОЛОРАДА

ПОПІЛ ТА ПОЛИН

До 150–200 г подрібненого свіжого полину додають склянку попелу, заливають гарячою водою, настоюють 2–3 год., розмішують, проціджують. Обприскують цією рідиною бадилля картоплі.

НАСТІЙ ІЗ ПОЛИНУ

Подрібненим полином наповнюють третину відра, заливають водою, настоюють кілька днів і обприскують бадилля картоплі.

ОГОЛОШЕННЯ

26 травня о 18.00 запрошуємо у Народний дім «Просвіта» на вечір дозвілля «Кому за 40…»